

УДК 811. 161. 2'373. 22

МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОТОПОНІМІВ ІСТОРИЧНОЇ УМАНЩИНИ

Оксана ВАСИЛИК

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
кафедра української мови,
вул. Садова, 28, Умань, Україна, 20308,
e-mail: ovasilik@mail.ru*

У статті подано короткий огляд основних груп мікротопонімів історичної Уманщини з погляду їх походження. Увагу акцентовано на особливостях мотивації надання дрібним географічним об'єктам власних назв.

Ключові слова: апелятив, лексема, мікротопонім, онім.

Одним із невичерпних джерел вивчення мови, суспільно-історичних особливостей розвитку того чи іншого регіону є власні географічні назви. Їх виникнення завжди мотивується певною індивідуальною семантикою – апелятивною або онімною. Одним із різновидів географічних назв виступають мікротопоніми як номінанти фрагментів реального світу, зв'язку людини з навколишнім середовищем. Назви мікрооб'єктів охоплюють гідроніми (назви водних об'єктів), ороніми (назви гори, скелі, пагорба), народні власні назви низин, вулиць чи кутків населених пунктів тощо.

На жаль, значна частина мікротопонімів назавжди зникає з пам'яті місцевих жителів, для яких переважним є топонімне, а не історичне значення географічних назв. Тому наразі існує нагальна потреба у вивченні й дослідженні мікротопонімів усіх регіонів України. На зламі ХХ і ХХІ століть, крім ґрунтовних праць з ономастики (Є. Черепанова [13], Я. Пура [8], О. Михальчук [6], Н. Лісняк [5], Н. Сокіл [12]), опубліковано статті, предметом дослідження яких є структура, семантика, етимологія, мотиваційні зв'язки тощо мікротопонімів лише окремих регіонів: Г. Аркушин [1], О. Бабічева [2], Н. Бицко [3], М. Карпенко [4], Т. Поляруш [7] та ін.

Мета цієї статті – з'ясування мотивів номінації деяких мікротопонімів історичної Уманщини як регіону, що охоплює окремі райони Черкаської, Кіровоградської та Вінницької областей і тяжіє до Умані.

Матеріал розглядається у межах двох класів, визначених з погляду семантики твірних слів: мікротопоніми, утворені від апелятивів, та мікротопоніми, утворені від онімів. Назви, що утворені від апелятивів, складаються з лексем, які вказують на об'єкти натурогенного чи андрогенного походження.

Основи мікротопонімів досліджуваного регіону, які послужили для найменування об'єктів натурогенного походження, за мотивами номінації можна

співвіднести з лексемами чотирьох тематичних груп, які характеризують рельєф, структуру чи властивості ґрунту, особливості флори та фауни.

1.1. Мікротопоніми, пов'язані з формою рельєфу.

Безодня (яр біля с. Нестерівка Маньк. р-ну) < ап. *безодня* (“глибоке провалля” [11, т. I, с. 136]).

Западня (куток у с. Зеленьків Тальн. р-ну) < ап. *западня* (“глубокая долина, западина” [9, т. I, с. 75]; “провалля, *діал.*” [11, т. III, с. 239]). Розташований у низовині.

Прірва (яр біля с. Нестерівка Маньк. р-ну) < ап. *прірва* (“провалля із стрімкими урвищами по краях, велика і глибока яма або яр; стрімке урвище” [11, т. VIII, с. 109]; “м'єсто, гдѣ прорвана плотина; яма въ рѣкѣ, морѣ” [9, т. III, с. 455]).

Глибокий (яр у с. Криві Коліна Тальн. р-ну) < прикм. “*глибокий*” (“який має більшу глибину порівняно з іншими однорідними предметами” [11, т. II, с. 83]; “глибокий” [9, т. I, с. 288]).

Левада (куток с. Криві Коліна Тальн. р-ну) < ап. *левада* (“окопанное или огороженное м'єсто для с'єнокоса вблизи усадьбы” [9, т. II, с. 349]; “присадибна ділянка землі з сінокосом, городом та плодовим садом або іншими деревами” [11, т. IV, с. 458]).

Куца балка (урочище у с. Тальянки Тальн. р-ну) – складений мікротопонім, утворений з лексем *куца* (“коротка” [9, т. II, с. 334]; “куций – надто обмежений; недостатньої довжини; короткий” [11, т. IV, с. 422]) та *балка* (“степной оврагъ” [9, т. I, с. 25]; “яр з пологими схилами” [11, т. I, с. 96]).

Шпиль (урочище у с. Мала Маньківка Маньк. р-ну) < ап. *шпиль* (“холмъ, невысокая круглая гора” [9, т. IV, с. 510]; “1. вершина гори, горба і т. ін.; 2. конусоподібне підвищення; пік; 3. горб, невисока кругла гора” [11, т. XI, с. 521]).

1.2. Мікротопоніми, пов'язані зі структурою чи властивостями ґрунту.

Багва (струмок у с. Багва Маньк. р-ну) < ап. *багва* (“болотистая низменность” [9, т. I, с. 17]).

Камінний яр (яр у с. Гребля Христ. р-ну) < прикм. “*камінний*” – утвор. від “камін” (“тверда гірська порода у вигляді суцільної маси або окремих шматочків, що не кується й не розчиняється у воді” [11, т. IV, с. 83]; “каміння” [9, т. II, с. 213]). Назва пішла від того, що на обох схилах цього яру ще й досі знаходяться дрібні камінці.

Водяне (урочище в с. Оксанина Ум. р-ну) < прикм. *водяний* (“водный, воднистый, богатый водой” [9, т. I, с. 247]; “стос. до води; водний” [11, т. I, с. 723]).

1.3. Мікротопоніми, похідні від назв рослин.

Березине (урочище біля с. Березине Жашк. р-ну) < ап. *березина* (“березовый лѣс” [9, т. I, с. 51]; “березовий гай, ліс; березник, березняк” [11, т. I, с. 160]). Назва походить від березового гаю, що проростав поруч.

Дубинщина (куток у с. Молодецьке Маньк. р-ну) < ап. *дубина* (“дубовый лѣс” [9, т. I, с. 451]; “дубовий ліс, гай” [11, т. II, с. 429]). На цій місцевості в давні часи ріс віковий дубовий ліс.

Осички (місцевість біля с. Вільхове Ульян. р-ну) < ап. *осичка* – зменшено-пестливе слово до “осика” (“листяне дерево родини вербових; тополя тремтяча” [11,

т. V, с. 451]; “осика” [9, т. III, с. 66]). Назва походить від осик, які вже протягом довгого часу тут ростуть.

Рокита (куток у с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *рокита* (“народна назва деяких видів верби, вербових кущів” [11, т. VIII, с. 874]; “рокита” [9, т. IV, с. 64]). Назва походить від рослини роду вербових, яка тут раніше проростала у великій кількості.

1.4. Мікротопоніми, похідні від назв тварин.

Горлик (частина с. Городниця Ум. р-ну) < г + ап. *орлик* – зменшено-пестливе слово до “орел” (“великий хижий птах родини яструбових, що водиться в горах або степах різних частин світу” [11, т. V, с. 743]; “горел, орел” [9, т. I, с. 311; т. III, с. 62]). На цьому місці три вулиці, що сходяться докупи, нагадують орла з розпростертими крилами.

Курячий Брід (річка в с. Паланочка Маньк. р-ну) – складений мікротопонім, утворений з лексем “курячий” (“прикм. до курка і кури; // Такий, як у курки” [11, т. IV, с. 414]) та “брід” (“ручей” [9, т. I, с. 100]; “мілке місце річки, озера або ставка, в якому можна переходити або переїжджати на інший бік” [11, т. I, с. 237]).

Раківка (частина с. Городниця Ум. р-ну) – мікротопонім, утворений суфіксальним способом від лексеми “рак” (“покрита панцером безхребетна прісноводна тварина” [11, т. VIII, с. 443]; “рак” [9, т. IV, с. 4]). Ця територія знаходиться на околиці села, попід Ятранню. Біля берегів річки раніше було багато раків.

Мікротопоніми, вживані на позначення антропогенних мікрооб’єктів історичної Уманщини, можна поділити на семантичні групи, що пов’язані з назвами різних споруд, із ремеслом і промисловістю, що вказують на форму чи розмір об’єкта, його орієнтацію в просторі.

1.5. Мікротопоніми, пов’язані з будівлями і спорудами.

Капличка (ставок у с. Гребля Христ. р-ну) < ап. *капличка* (“капличка – ум. оть каплиця” [9, т. II, с. 217]; “у християн – невеличка споруда без вітваря для відправ і молитов” [11, т. IV, с. 95]). Біля цього ставка колись знаходилася каплиця.

Церковна лінія (частина с. Паланка Ум. р-ну) – складений мікротопонім, утворений з лексем “церковна” (“прикм. до церква” [11, т. XI, с. 203]; “церковний” [9, т. IV, с. 427]) та “лінія” (“назва деяких вулиць, їх сторін і т. ін.” [11, т. IV, с. 518]). Здавна тут розташовувалася церква.

Філія (частина с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *філія* (“місцеве відділення якої-небудь установи, підприємства, організації” [11, т. 10, с. 593]). Територія птахоферми, що була збудована як філіал місцевого колгоспу.

Софіївська Слобідка (передмістя м. Умань) – складений мікротопонім, утворений з лексем “софіївська” і “слобідка” (“частина міста, квартал, що зберіг історичну назву за професією, національністю і т. ін. людей, які жили колись там” [11, т. IX, с. 365]; “слобідка – ум. оть слобода” [9, т. IV, с. 152]). Там у XIX ст. жили працівники парку “Софіївка”.

1.6. Мікротопоніми, пов’язані з ремеслом і промисловістю.

Кар’єр (частина с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *кар’єр* (“місце, де добувають камінь, глину, пісок і т. ін.” [11, т. IV, с. 105]). Колись на цьому місці був кар’єр, де видобували глину.

Поташ (річка, що протікає через с. Поташ Маньк. р-ну) < ап. *potash* (“калієва сіль вугільної кислоти – біла порошкоподібна речовина, що має властивості луку” [11, т. VII, с. 398]; “поташ” [9, т. III, с. 376]). На цій місцевості вирізували дерева для спалювання і добування поташу.

Гуральня (частина с. Криві Коліна Тальн. р-ну) < ап. *guralnia* (“спиртрово-горілчаний завод”, *заст.* [11, т. II, с. 195]; “гуральня” [9, т. I, с. 340]). У давні часи на цьому місці знаходилася гуральня, де варили горілку для потреб місцевого населення.

Гончарівка (частина с. Кочержинці Ум. р-ну) – мікротопонім, утворений суфіксальним способом від лексеми “гончар” (“майстер, який виготовляє посуд та інші вироби з глини” [11, т. II, с. 124], “гончарь – горшечникъ; выдѣлывающей, продающей глиняную посуду” [9, т. I, с. 309]). Тут колись давно жив чоловік, що займався гончарством.

Звіринець (урочище в м. Умань) < ап. *zvirinec* (“спеціально обладнане місце, територія з приміщеннями, клітками, де тримають різних звірів для показу” [11, т. III, с. 485]; “звіринець” [9, т. II, с. 132]). У цьому урочищі тримали та розводили звірів для графа Потоцького.

1.7. Назви, що вказують на форму, розмір, особливості місцевості.

Клин (поле біля с. Мала Маньківка Маньк. р-ну) < ап. *clin* (“частина земельного угіддя, що виділяється за певною ознакою (за родом посіву тощо); ділянка землі взагалі” [11, т. IV, с. 182]; “клин” [9, т. II, с. 251]).

Кут (частина с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *cut* (“пространство земли въ углѣ, образованномъ двумя сливающимися рѣками” [9, т. II, с. 332]; “геометрична фігура, утворена двома лініями, що виходять із однієї точки; // Така фігура, утворена лініями яких-небудь предметів, знаків і т. ін.” [11, т. IV, с. 417]). Місцевість у формі кута на межі Кіровоградської і Черкаської обл.

Малий (ставок у с. Маньківка Маньк. р-ну) < прикм. *малий* (“недовгий, неширокий і неглибокий (про водойми)” [11, т. IV, с. 606]; “малий” [9, т. II, с. 400]).

Пояс (могила у с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *poias* (“те, що має вигляд смуги” [11, т. VII, с. 495]; “пояс” [9, т. III, с. 398]).

Ропотуха (річка, притока Ятрані) < ап. *ropotiti* (“шумѣть при движеніи”; роптати – “сильно журчатъ (о водѣ)” [9, т. IV, с. 65]; *ropitati* – “те саме, що *дзюрчати*” [11, т. VIII, с. 881]). Назва утворилася від звуку, в якому відчувається клетотливе незадоволення, бурчання. У весняну повідь річка клекоче.

Блуд (поле біля с. Городниця Ум. р-ну) < ап. *blud* (“блукання” [11, т. I, с. 203]; “блуждать; не знать, куда идти, что дѣлать” [9, т. I, с. 76]). На цьому полі люди часто блукають.

1.8. Мікротопоніми, що позначають орієнтацію об'єкта в просторі.

Верхній (ставок у с. Городниця Ум. р-ну) < прикм. *верхній* (“який міститься, знаходиться зверху, вище чого-небудь” [11, т. I, с. 335]; “верхній” [9, т. I, с. 140]).

Середній (ставок у с. Городниця Ум. р-ну) < прикм. *середній* (“який міститься, знаходиться в середині, між двома особами, предметами, смугами і т. ін.” [11, т. IX, с. 135]; “середній” [9, т. IV, с. 115]).

Нижній (ставок у с. Городниця Ум. р-ну) < прикм. *нижній* (“який міститься

внизу, нижче інших подібних предметів” [11, т. V, с. 409]; “нижній” [9, т. II, с. 563]).

Центральний (ставок у с. Зеленьків Тальн. р-ну) < прикм. *центральний* (“який належить до центру міста, села і т. ін.” [11, т. XI, с. 199]). Цей ставок розміщений у центрі села.

Лісовий (ставок у с. Зеленьків Тальн. р-ну) < прикм. *лісовий* (“який знаходиться в лісі, розташований у ньому” [11, т. IV, с. 524]; “лісовий” [9, т. II, с. 370]). Цей ставок знаходиться біля лісу.

2. Відантропонімі мікротопоніми.

У мікротопонімах історичної Уманщини відантропонімі назви репрезентовані досить повно, оскільки існування багатьох урочищ, лісів, полів у регіоні тісно пов’язане з діяльністю певних осіб.

Назви цього розряду можна поділити на такі підгрупи:

2.1. Мікротопоніми, в основі яких лежать імена чи пізніші прізвиська. Ці назви вказують на ім’я першого поселенця або кому саме належала, чиею власністю була певна місцевість, хто на ній проживав чи господарював.

Ахтимонів Блуд (частина с. Городниця Ум. р-ну). Це місцевість, де незнайома людина може заблукати. Колись там жив дід Ахтимон. Це ім’я ще зрідка засвідчене в Україні на поч. XX ст. *Пор.: Мовчан Ахтимон* (м. Ясинуватка Олександрівського р-ну Кіровоград. обл.), *Кадикало Ахтимон* (Київська обл.), *Троценко Ахтимон* (Вінницька обл.).

Кульбидове урочище (біля м. Тальне). У цьому урочищі жив із своєю родиною чоловік на прізвище Кульбіда.

Янівка (річка, що тече через с. Ємилівка Голованівського р-ну) < *Ян* [10, с. 80]. Назва утворилася від імені першого жителя села Яна, який поселився тут у II пол. XV ст.

Гулий яр (біля с. Кишенці Маньк. р-ну). Назва утворилася від імені козака Гули, який у цьому яру боровся з татарами.

Родіонова скеля (сміт Буки Маньк. р-ну) < *Родійон* = *Радивон* [9, т. IV, с. 559]. Гранітна скеля висотою до 15 м, що знаходиться поблизу Буцької ГЕС. Названа на честь бандуриста Родіона.

Абазівка (частина м. Голованівськ). Колись тут проживав пан Абаза.

Сташенське (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну). Назва походить від прізвища багатого селянина Сташенка, якому належала ця земля і який побудувався тут ще на початку XIX ст.

Йончаківка (частина с. Криві Коліна Тальн. р-ну) < *Йон* = *Йона* [9, т. II, с. 553]. Назва походить від імені першого поселенця козака Йона.

Кáпиця (частина с. Городниця Ум. р-ну) < *капиця* = *капець* [9, т. II, с. 217]. Колись там жив дід, який плів капці, через що його прозвали дід Кáпиця.

Паньківське (місцевість біля с. Кочержинці Ум. р-ну) < *Панько* – *Пантелеймон* [10, с. 37]. Тут колись давно переховувався зі своїм загоном гайдамак Панько.

Жіночі імена для творення мікротопонімів майже не використовувалися. Це спричинене тим, що здавна головним у сім’ї був чоловік. Базовими жіночі імена могли стати лише у випадку, коли на жінку переходили обов’язки голови сім’ї, або ж коли жінка чимось особливим виділялася в родині: **Гапчина долина** (с. Заячківка

Ум. р-ну) < *Ганка* [9, т. IV, с. 550]; **Секлетин яр** (с. Вільхове Ульян. р-ну) < *Секлета* [9, т. IV, с. 560].

2.2. Мікротопоніми, утворені від родових назв. Значна частина мікротопонімів історичної Уманщини походить від прізвищ, менша – від імен. Більшість їх є слов'янськими (здебільшого українськими) утвореннями. Прізвище (або прізвисько) першого поселенця переходило на всіх членів роду, а згодом закріплювалося за людьми, що жили на відповідній території. А відтак місцевість, де проживали вони, називалась іменем роду. Найчастіше родові іменування ставали назвами хуторів, вулиць, кутків села, рідше – полів, пасовищ:

Галаківка (частина с. Городниця Ум. р-ну). Назва утворилася від прізвища Галак. Тут жила велика родина Галаків.

Цандрівка (частина с. Криві Коліна Тальн. р-ну). Назва утворилася від прізвиська першого поселенця козака Олександра Півторака, якого згодом люди прозвали Цандрою.

Голубівка (частина с. Криві Коліна Тальн. р-ну). Назва походить від прізвиська родини Лавренчуків, що проживала на цьому місці. Односельчани називали їх Голубами, Голубчиками.

Крутівка (частина с. Криві Коліна Тальн. р-ну). Назва походить від першопоселенця козака Крутя.

Железняківка (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну). Назву пов'язують з родинами Железняків, які тут проживали.

Смажівка (частина м. Голованівськ). Тут колись проживала сім'я Смаженків.

Юрченківка (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну). Колись тут проживала сім'я Юрченків.

Стародубівка (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну). На цій місцевості проживала родина Стародубів.

Черніївка (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну). Колись тут проживала родина Чернієнків.

Щурівка (частини с. Великі Трояни Ульян. р-ну). Назву пов'язують з родинами Щурів, які тут раніше проживали.

2.3. Мікротопоніми, в основу яких лягли апелювативні означення особи: **Панська круча** (урочище в с. Криві Коліна Тальн. р-ну); **Панський ставок** (с. Сичівка Христ. р-ну); **Попова гребля, Попів ставок** (с. Кузьмина Гребля Христ. р-ну); **Попова могила** (с. Заячківка Ум. р-ну). Засвідчені в основах цих онімів лексеми виконують у процесі комунікації функцію антропонімів. Оскільки піп чи пан у селі був один, то найкращим засобом його ідентифікації були не ім'я з прізвищем, а загальна назва, яка власне виконувала в цьому випадку роль оніма: *Пан* ("поміщик у старій Польщі, Литві, дореволюційній Україні і Білорусії" [11, т. VI, с. 41]; "господи́нь, баринь, помещи́къ" [9, т. III, с. 91]; *nin* ("розм., духовне звання у православній церкві, середнє між єпископом і дияконом" [11, т. VI, с. 538]; "попъ, священникъ" [9, т. III, с. 187].

2.4. Мікротопоніми, в основу яких лягли означення особи за етнічною належністю. Уживання цих назв позбавляло носіїв мови від труднощів вимови неукраїнських та, особливо, неслов'янських імен та прізвищ. Як правило, в межах

одного населеного пункту було небагато представників етнічних менших.

Польське кладовище (частина м. Голованівськ). “*Польський* – прикм. до поляки і Польща” [11, т. VII, с. 110]; *поляки* – “народ, що становить основне населення Польщі” [11, т. VII, с. 110]; “поляк” [9, т. III, с. 291]. Раніше там жили поляки, після яких залишилося місце їх поховання.

Жидівка (поле за с. Станіславчик Ульян. р-ну) < ап. *жидівка* (“1. заст., те саме, що єврейка; 2. жиди – образлива назва євреїв” [11, т. II, с. 528]; “жидівка – єврейка, жировка” [9, т. I, с. 483]). Назва пов’язана з убивством єврейки на цьому полі в кінці XIX ст.

Ляхівка (частина с. Великі Трояни Ульян. р-ну) – мікротопонім, утворений суфіксальним способом від лексеми “лях” (“поляк”) [11, т. IV, с. 582]; “лях – поляк” [9, т. II, с. 393]). Назва утворена від місцевості, де колись проживали поляки.

Татарівка (частина с. Колодисте Ум. р-ну) – мікротопонім, утворений суфіксальним способом від лексеми “татари” (“назва різних тюркських, монгольських та ін. племен, які в XII–XV ст. об’єдналися в єдину державу – Золоту Орду – й напали на Київську Русь, а пізніше – на Україну, Росію та ін.” [11, т. X, с. 42]; “татари, татарове” [9, т. IV, с. 248]). Місцевість, через яку колись давно проходили татари.

Москалівка (частина с. Кочубіївка Ум. р-ну) – мікротопонім, утворений суфіксальним способом від лексеми “москаль” (“воєк, солдат” [11, т. IV, с. 808]; “солдаты” [9, т. II, с. 447]). У дореволюційний час на цій місцевості наділяли землю особам, що повернулися з армії.

Таким чином, аналіз мікротопонімів історичної Уманщини з погляду їх походження показав зв’язок людини з простором, відображаючи всі форми людського буття. Для відантропонімних мікротопонімів характерна наявність суфіксів **-ів**, **-івк-**, **-ин**, які вказують на належність об’єкта певній особі. Важливість такої групи назв у тому, що, як зазначають мовознавці, у багатьох випадках мікротопоніми зберігають антропонімічну спадщину, часто не зафіксовану (прізвиська) або не впорядковану (прізвища) в документах і словниках. Мікротопонімія історичної Уманщини відбиває загальні особливості топонімії України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аркушин Г.* Відбиття говіркових особливостей у мікротопонімії північно-західної України / Г. Аркушин // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Вип. 354–355. Слов’янська філологія. – Чернівці : Рута, 2007. – С. 12–15.
2. *Бабічева О. Л.* Назви земельних ділянок Деснянсько-Сеймського межиріччя і їх відображення в мікротопонімії / О. Л. Бабічева // Питання історичної ономастики. – К. : Наук. думка, 1994. – С. 151–157.
3. *Бицко Н.* Мікрогідроніми (назви ярів) Тернопільщини (лексико-семантичний аспект) / Н. Бицко // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Вип. 354–355. Слов’янська філологія. – Чернівці : Рута, 2007. – С. 95–98.

4. *Карпенко М.* Відантропонімі мікротопоніми Кременецького району Тернопільської області / М. Карпенко // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Вип. 354–355. Слов'янська філологія. – Чернівці : Рута, 2007. – С. 167–172.
5. *Лісняк Н. І.* Мікротопонімія Західного Поділля : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Н. І. Лісняк. – Київ, 1998. – 20 с.
6. *Михальчук О. І.* Мікротопонімія Підгір'я : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / О. І. Михальчук. – Київ, 1998. – 20 с.
7. *Поляруш Т. І.* З історичної мікротопонімії північно-східного Лівобережжя (лексико-семантичні моделі) / Т. І. Поляруш // Питання історичної ономастики. – К. : Наук. думка, 1994. – С. 131–133.
8. *Пура Я. О.* Походження назв територіальних мікрооб'єктів Рівненщини / Я. О. Пура. – Рівне, 1990. – 209 с.
9. Словарь української мови : у 4 т. / упоряд. з доданням власного матеріалу Б. Грінченко. – К., 1907–1909. – Т. I–IV.
10. Словник власних імен людей / за ред. С. П. Левченка. – К. : Наук. думка, 1967. – 112 с.
11. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.
12. *Сокіл Н. В.* Мікротопонімія Сколівщини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Н. В. Сокіл. – Львів, 2007. – 16 с.
13. *Черепанова Е. А.* Мікротопонімія Черниговско-Сумського Полесья / Е. А. Черепанова. – Сумы, 1984. – 456 с.

Умовні скорочення районів

Жашк. – Жашківський, Маньк. – Маньківський, Тальн. – Тальнівський, Ум. – Уманський, Христ. – Христинівський р-ни Черкаської обл.; Ульянов. – Ульяновський р-н Кіровоградської обл.

Стаття надійшла до редколегії 27.10.2011

Прийнята до друку 30.11.2011

**THE MOTIVATIONAL FEATURES OF THE MICROTOPYNYMS OF
THE HISTORICAL UMAN**

Oksana VASYLYK

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ukrainian philology department,
Sadova str., 28, Uman, Cherkassy region, Ukraine, 20308,
e-mail: ovasilik@mail.ru*

The short review of basic groups of the microtoponyms of the historical Uman area from the point of their origin is given in the article. The emphasis is made on the motivation peculiarities of naming the little geographical objects by proper names.

Key words: appellative, lexeme, microtoponym, onym.

**МОТИВАЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ МИКРОТОПОНИМОВ
ИСТОРИЧЕСКОЙ УМАНЩИНЫ**

Оксана ВАСИЛИК

*Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины,
кафедра украинского языка,
ул. Садовая, 28, Умань, Черкасская обл., Украина, 20308,
e-mail: ovasilik@mail.ru*

В статье подается краткий обзор основных групп микропонимив исторической Уманщины с точки зрения их происхождения. Внимание акцентировано на особенностях мотивации предоставления мелким географическим объектам имен.

Ключевые слова: апелятив, лексема, микропоним, оним.